

Σχόλια του WWF Ελλάς στο σχεδιασμό για την επίτευξη των στόχων του 20-20-20

Αρ. Πρωτ. 320 / Ιούνιος 2010

Εισαγωγή

Με το παρόν κείμενο το WWF Ελλάς καταθέτει τα σχόλιά του στο σχεδιασμό για την επίτευξη των στόχων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην Ελλάδα, όπως προβλέπεται στο πακέτο 20-20-20 της ΕΕ. Η πάγια άποψη του WWF Ελλάς είναι πως η κλιματική αλλαγή αποτελεί μια πρόκληση παγκόσμιας κλίμακας, η οποία ήδη επηρεάζει τα φυσικά οικοσυστήματα και τα είδη χλωρίδας και πανίδας του πλανήτη, στην αντιμετώπιση της οποίας έχουν υποχρέωση όλα τα κράτη να συνδράμουν. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες στην αντιμετώπισή της. Ως εκ τούτου, η ανάληψη πρωτοβουλιών για την προώθηση των ΑΠΕ σε εθνικό και διεθνές επίπεδο είναι απαραίτητες.

Σε αυτό το πλαίσιο το WWF Ελλάς καλωσορίζει το σχεδιασμό του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής για την επίτευξη του στόχου για τις ΑΠΕ έως το 2020 και το θεωρεί ως ένα θετικό πρώτο βήμα στην δημιουργία μιας ολοκληρωμένης πρότασης για την στροφή της χώρας προς ένα μοντέλο πράσινης και δίκαιης ανάπτυξης. Παρόλα αυτά ο σχεδιασμός για το 20-20-20 περιέχει ορισμένα σημεία προβληματισμού, τα οποία χρήζουν είτε αλλαγών, είτε περαιτέρω διευκρινίσεων. Παρακάτω αναλύονται τα σημεία που έχουμε εντοπίσει και κατά τη γνώμη μας θα πρέπει να προσεχθούν ιδιαίτερα.

Σε κάθε περίπτωση, ο σχεδιασμός της χώρας για την επίτευξη των στόχων του 20-20-20 κινδυνεύει να παραμείνει απλά και μόνο ένα θεωρητικό κείμενο αν δεν υπάρξουν οι απαραίτητες συνοδευτικές ενέργειες που θα διασφαλίσουν την έγκαιρη εφαρμογή του και την αποδοχή των προτεινόμενων πλάνων από την μεγάλη πλειονότητα των Ελλήνων πολιτών.

Στα επόμενα βήματα για την θωράκιση του σχεδιασμού για το 2020 θα πρέπει να περιλαμβάνονται:

- Ανάλυση του κόστους και του οφέλους που θα επωμιστούν οι τελικοί καταναλωτές από την επίτευξη των στόχων και η αντιπαράθεση με το κόστος της αδράνειας. Στην ίδια ανάλυση θα πρέπει να περιέχονται συγκεκριμένες αναφορές και δεσμεύσεις για την εύρεση των πόρων που θα απαιτηθούν προκειμένου να γίνουν πραγματικότητα οι στόχοι.
- Η ενδυνάμωση των μέτρων για την εξοικονόμηση ενέργειας και την διείσδυση των ΑΠΕ στο ενεργειακό σύστημα εκτός της ηλεκτροπαραγωγής. Προς αυτή την κατεύθυνση προτείνεται η δημιουργία νόμου για την εξοικονόμηση και την προώθηση των ΑΠΕ στην παραγωγή θερμότητας και ψύξης.
- Η διόρθωση των κακών κειμένων και η δημιουργία του κατάλληλου διαφανούς πλαισίου για την προώθηση των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή, με ξεκάθαρα κριτήρια χωροθέτησης, υψηλής ποιότητας περιβαλλοντική αδειοδότηση, αξιόπιστους ελεγκτικούς μηχανισμούς, ορθή τιμολόγηση της παραγόμενης ενέργειας, διάλογο με τις τοπικές κοινωνίες και εγκαθίδρυση «εγχώριας βιομηχανίας» ΑΠΕ.

Πρωώθηση των ΑΠΕ

Ειδικά για την προώθηση των ΑΠΕ και μετά την δημοσίευση του Νόμου 3851/2010 (ΦΕΚ 85Α'/4.6.2010), το WWF Ελλάς προτείνει στο ΥΠΕΚΑ την άμεση ανάληψη των ακόλουθων πρωτοβουλιών έτσι ώστε να τεθούν οι βάσεις για την απρόσκοπτη και κατάλληλη εισχώρηση των ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο:

- Διεξαγωγή έρευνας σε επίπεδο περιφέρειας για την φέρουσα ικανότητα χωροθέτησης αιολικών πάρκων, βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων και σεναρίων. Προτείνεται να εξεταστεί η μέγιστη δυνατή κάλυψη βάσει των προνοιών του ειδικού χωροταξικού για τις ΑΠΕ, αλλά επιπλέον κρίνεται σκόπιμο να διερευνηθούν και άλλα σενάρια, όπως π.χ. η εξαίρεση οικολογικά σημαντικών περιοχών κτλ. Ενδεικτικά, αναφέρεται πως το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας εκπόνησε παρόμοια έρευνα για λογαριασμό της ΡΑΕ και κατέληξε στο συμπέρασμα πως στα νησιά του Αιγαίου, χωρίς να περιλαμβάνεται η Κρήτη, είναι δυνατό να εγκατασταθούν αιολικά πάρκα ισχύος 5.500 MW. Βάσει των αποτελεσμάτων της προτεινόμενης έρευνας θα μπορούσε στη συνέχεια να επιχειρηθεί αναθεώρηση του ειδικού χωροταξικού.
- Θωράκιση της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης με κατάλληλη ενημέρωση των αρμοδίων φορέων και δυνατότητα των πολιτών να αποκτούν άμεση πρόσβαση στις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, καθώς και σε όλες τις σχετικές γνωμοδοτήσεις. Αυτό θα επιτευχθεί μέσα από την υποχρεωτική ανάρτηση στο διαδίκτυο όλων των μελετών και διοικητικών εγγράφων που αφορούν ένα έργο.
- Έκδοση της ΚΥΑ για τον «Προσδιορισμό συμβατών δραστηριοτήτων σε σχέση με τα είδη χαρακτηρισμού των Ζωνών Ειδικής Προστασίας της ορνιθοπανίδας» όπου θα λαμβάνονται υπόψη όλες οι επιστημονικές θεωρήσεις και οι κατευθύνσεις της ΕΕ για άμβλυνση των επιπτώσεων στην ορνιθοπανίδα από την εγκατάσταση και λειτουργία έργων ΑΠΕ
- Διασφάλιση της ορθής ένταξης των φ/β συστημάτων στο ενεργειακό μίγμα της χώρας προχωρώντας στις κατάλληλες ρυθμιστικές διατάξεις και εκχωρήσεις κινήτρων έτσι ώστε η μεγάλη πλειονότητα των φ/β συστημάτων να εγκατασταθεί στον κτιριακό τομέα και όχι σε μεγάλες εκτάσεις, που όχι μόνο θα επιφέρουν σημαντική αλλαγή στη χρήση γης, αλλά θα πριμοδοτήσουν επί της ουσίας μόνο μια μικρή μερίδα πολιτών. Σε περίοδο οικονομικής κρίσης, η εγκατάσταση φ/β στις οικίες -με την παρούσα εγγυημένη τιμή πώλησης του παραγόμενου ηλεκτρισμού- αποτελεί μια αποδοτική οικονομικά επένδυση που θα προσθέσει ένα σημαντικό εισόδημα στις ελληνικές οικογένειες. Ως εκ τούτου, η Πολιτεία οφείλει να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες που θα συντελέσουν στην εγκατάσταση φωτοβολταϊκών από όσο το δυνατόν περισσότερα νοικοκυριά. Σε μια τέτοια περίπτωση και μόνο σε αυτή, το WWF Ελλάς πιστεύει ακράδαντα πως είναι δυνατή και πρέπει να επιδιωχθεί η επίτευξη μεγαλύτερων στόχων για τα φωτοβολταϊκά (σχεδόν 4.000 – 4.500 MW έως το 2020)

Οι παραπάνω προτάσεις δεν είναι σίγουρα οι μοναδικές που απαιτούνται για την ορθή διεύθυνση των ΑΠΕ, τη μεγιστοποίηση των ωφελειών και παράλληλα την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων. Θεωρούμε πως τα επόμενα δυο χρόνια θα κριθεί επί της ουσίας η λειτουργικότητα του νέου νόμου για τις ΑΠΕ. Σε περίπτωση που καταστεί σαφές πως ο νόμος για την προώθηση των ΑΠΕ δεν επαρκεί, προτείνουμε να τεθεί σε εφαρμογή η πάγια θέση του WWF Ελλάς για μια εναλλακτική διαδικασία πρόκρισης και χωροθέτησης έργων ΑΠΕ με κεντρικό σχεδιασμό, ακολουθώντας το παράδειγμα των θαλασσίων αιολικών πάρκων, όπου κάθε περιφέρεια θα υποδεικνύει συγκεκριμένες περιοχές χωροθέτησης έργων ΑΠΕ, οι οποίες στη συνέχεια θα δημοπρατούνται βάσει τεχνικοοικονομικών προδιαγραφών. Εκτιμούμε πως η διαδικασία διαμόρφωσης αυτού του σχεδίου, αν σχεδιαστεί σωστά, δεν θα υπερβεί το ενάμισι έτος, συμπεριλαμβανομένης και της διαδικασίας διαβούλευσης με τις τοπικές κοινωνίες. Πρόκειται για διαδικασία που θα θωρακίσει το φυσικό περιβάλλον, θα διασφαλίσει την κοινωνική αποδοχή, την ενεργειακή και οικονομική βιωσιμότητα, και θα αποκαταστήσει την τρωθείσα αξιοπιστία των επενδυτών και της δημόσιας διοίκησης. Με τον τρόπο αυτό θα αποφευχθεί ο καθορισμός της διασποράς των εγκαταστάσεων ΑΠΕ από την αγορά, ενώ σίγουρα θα απλουστευτούν ακόμα περισσότερο οι αδειοδοτικές διαδικασίες, καθώς η χωροθετική ευθύνη θα αναλαμβάνεται εξ' αρχής από το κράτος. Στα πλεονεκτήματα αυτής της διαδικασίας θα πρέπει να προστεθεί η δυνατότητα για συμπερίληψη κριτηρίων

ανάδειξης των επενδύσεων που θα χρησιμοποιούν εξοπλισμό ο οποίος παράγεται στην Ελλάδα. Έτσι θα καταστεί δυνατή η δημιουργία μιας «εγχώριας βιομηχανίας ΑΠΕ» που θα προσφέρει πολλαπλάσιες θέσεις εργασίας στις τοπικές κοινωνίες.

Σημεία προβληματισμού στο σχεδιασμό για την επίτευξη των στόχων

Πιο κάτω αναφέρονται μια σειρά από σημεία που χρήζουν είτε αλλαγών, είτε περαιτέρω διευκρινίσεων, ώστε να βελτιωθεί ο σχεδιασμός που εν πολλοίς θα καθορίσει ένα μεγάλο μέρος των αναπτυξιακών επιλογών της χώρας.

1. Οικονομική ανάπτυξη. Για τις ανάγκες εξαγωγής των διαφόρων σεναρίων θεωρείται ως δεδομένο πως η Ελλάδα θα βρίσκεται σε ύφεση για μόλις δυο έτη, ενώ στη συνέχεια το ΑΕΠ θα αναπτύσσεται με αρκετά υψηλό ρυθμό (άνω του 2% για την περίοδο 2013-2025). Αν ισχύει αυτό το δεδομένο πρόκειται αναμφίβολα για κάτι το θετικό. Επειδή υπάρχουν φόβοι πως η ύφεση θα διαρκέσει για πολύ μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και επειδή είναι η πρώτη φορά που δίδεται δημόσια από την Πολιτεία μια τέτοια πρόβλεψη, απαιτούνται περισσότερες πληροφορίες για τις παραδοχές που έχουν γίνει και συνηγορούν σε αυτή την πρόβλεψη εξέλιξης του ΑΕΠ. Δεν πρέπει να αγνοείται πως η εξέλιξη του ΑΕΠ συμπαρασύρει και τους ενεργειακούς δείκτες και ως εκ τούτου λανθασμένες προβλέψεις θα έχουν ως αποτέλεσμα την δημιουργία ενός ανορθολογικού σχεδιασμού.

2. Ζήτηση ενέργειας. Παρά το γεγονός πως βρισκόμαστε εντός της μεγαλύτερης ύφεσης που έχει γνωρίσει μεταπολιτευτικά η Ελλάδα και παρά το γεγονός πως ο σχεδιασμός για το 20-20-20 προβλέπει την επίτευξη των στόχων του Σχεδίου Δράσης για την Ενεργειακή Απόδοση (ΣΔΕΑ), παρατηρούμε πως η ζήτηση ενέργειας για το 2020 και μετά διαμορφώνεται σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Για παράδειγμα, στον μακροχρόνιο ενεργειακό σχεδιασμό του ΣΕΕΣ, Ιούλιος 2009, όπου προβλέπονταν υψηλότερα επίπεδα ανάπτυξης του ΑΕΠ, η ζήτηση ηλεκτρισμού το 2020 δεν θα ξεπερνούσε τις 67.660 GWh στο σενάριο εξοικονόμησης (στο σενάριο δηλαδή όπου θα επιτυγχάνονταν οι στόχοι του ΣΔΕΑ). Σήμερα - ένα χρόνο μετά- ο σχεδιασμός για το 20-20-20, παρά το ότι έχει ήδη παρουσιαστεί μεγάλη μείωση στην ζήτηση ενέργειας και παρά το ότι οι προβλέψεις για την αύξηση του ΑΕΠ είναι σαφώς μικρότερες από αυτές που θεώρησε το ΣΕΕΣ, προβλέπει κατανάλωση ηλεκτρισμού από 66.414 έως 68.080 GWh, εξέλιξη σαφώς μεγαλύτερη από την αναμενόμενη. Για τον ορθότερο σχεδιασμό και την καλύτερη κατανόηση των στόχων που τίθενται, το θέμα της προβλεπόμενης ζήτησης ενέργειας πρέπει να διευκρινιστεί.

3. Φυσικό αέριο. Τα δυο μοντέλα που χρησιμοποιήθηκαν (Markal – ENPEP) παρουσιάζουν μεγάλες αποκλίσεις για την εγκατεστημένη ισχύ μονάδων φ.α έως το 2020. Επιπλέον, βάσει των στοιχείων που μας έχουν δοθεί προκύπτει πως η Πολιτεία έχει αδειοδοτήσει τουλάχιστον 7.280 MW μονάδων φ.α. Κάτι τέτοιο δημιουργεί το πλαίσιο για τρομακτική εξάρτηση της χώρας από φυσικό αέριο, το οποίο παρά το ότι είναι λιγότερο ρυπογόνο από τον λιγνίτη, εξακολουθεί να εκπέμπει μεγάλες ποσότητες αερίων θερμοκηπίου. Εκτός αυτού, η αδειοδότηση των 7.280 MW είναι πολύ πιθανό να επιφέρει προβλήματα στην ενεργειακή ανεξαρτησία της χώρας. Ως εκ τούτου, η Πολιτεία θα πρέπει να διευκρινίσει άμεσα στους επενδυτές και τους Έλληνες πολίτες τη μέγιστη ισχύ που μπορεί να προέλθει από φυσικό αέριο, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η προστασία του περιβάλλοντος, η οικονομικότητα των αλλαγών για τον τελικό καταναλωτή και η ενεργειακή ασφάλεια της χώρας. Για το ίδιο θέμα, η Πολιτεία θα πρέπει να ξεκαθαρίσει πότε προβλέπει χρονικά να φτάσει στο μέγιστο η χρήση φυσικού αερίου για την παραγωγή ηλεκτρισμού και να δώσει κατευθύνσεις στη συνέχεια για την απεξάρτηση και από αυτό το ορυκτό καύσιμο.

4. Λιγνίτης. Σύμφωνα με το σενάριο του ENPEP προβλέπεται μεγάλη εξάρτηση από λιγνίτη, ενώ στο σενάριο Markal η εξέλιξη φαντάζει σαφώς πιο θετική και συμβατή με την ανάγκη για περιορισμό της χρήσης του λιγνίτη με προοπτική για οριστική απεξάρτηση σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα. Στον σχεδιασμό, όμως, για το 20-20-20 και παρά το γεγονός πως αναφέρονται προβλέψεις για το ενεργειακό μίγμα της χώρας έως το 2030, δεν προκύπτει διάθεση για περαιτέρω μείωση του λιγνίτη. Αντιθέτως όπως φαίνεται ο λιγνίτης διατηρείται σε υψηλά επίπεδα παρά το γεγονός πως όπως αναφέρεται στον πίνακα 1.4.3 έως το 2024 προβλέπεται να αποσυρθεί σχεδόν το σύνολο των υφιστάμενων λιγνιτικών σταθμών. Αν στις σκέψεις της Πολιτείας υπάρχει το ενδεχόμενο κατασκευής νέων λιγνιτικών μονάδων, που θα λειτουργήσουν τουλάχιστον για τα επόμενα 30-40 χρόνια, τότε θα πρέπει να δοθούν

διευκρινίσεις για τις ενέργειες που έχουν γίνει στα πλαίσια της εφαρμογής της Οδηγίας 2009/31/EK για την δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα.

5. Ηλιοθερμικά συστήματα. Ο σχεδιασμός για το 20-20-20 αμελεί παντελώς την δυνατότητα εγκατάστασης ηλιοθερμικών συστημάτων παραγωγής ηλεκτρισμού. Από τη στιγμή που η συγκεκριμένη τεχνολογία φαντάζει αρκετά ώριμη και από τη στιγμή που έχει ήδη εκδηλωθεί ενδιαφέρον για την εγκατάσταση και λειτουργία τέτοιων μονάδων, θεωρούμε πως τα ηλιοθερμικά συστήματα δεν πρέπει να αγνοηθούν. Ενδεικτικά, πιστεύουμε πως είναι δυνατό να κατασκευαστούν τουλάχιστον 300 MW ηλιοθερμικών έως το 2020, τα οποία θα συντελέσουν και στην ευστάθεια του συστήματος καθώς δεν καλύπτουν μόνο ανάγκες αιχμής.

6. Σχέδιο Δράσης για την Ενεργειακή Απόδοση. Έχουν περάσει παραπάνω από 2,5 χρόνια από την έκδοση του ΣΔΕΑ και η πορεία εφαρμογής του μπορεί να χαρακτηριστεί αρκετά φτωχή. Παρόλα αυτά, στο σχεδιασμό για το 20-20-20 θεωρείται πως η χώρα θα επιτύχει τους στόχους του ΣΔΕΑ και άρα θα υλοποιήσει τα προβλεπόμενα μέτρα. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ελλάδα το αργότερο έως το καλοκαίρι του 2011 θα πρέπει να καταθέσει στην ΕΕ ένα αναθεωρημένο σχέδιο δράσης, θα πρέπει από σήμερα να δοθεί ως συμπληρωματικό στοιχείο του σχεδιασμού 20-20-20 μια αναφορά για την εξέλιξη των μέτρων του ΣΔΕΑ, όπου θα περιέχονται λεπτομέρειες και τυχόν αλλαγές γύρω από τον τρόπο επίτευξης των στόχων του.

7. Τιμή άνθρακα. Για τις ανάγκες του σχεδιασμού θεωρείται πως η τιμή των δικαιωμάτων αερίων θερμοκηπίου θα ανέλθει σε 20€/τόνο και θα παραμείνει σταθερή την περίοδο 2013-2020. Θεωρούμε σκόπιμο να υπάρξει ανάλυση σεναρίων βάσει μεγαλύτερης τιμής άνθρακα, στα 30€/τόνο. Έτσι θα υπάρξει καλύτερη αξιολόγηση του κόστους και του οφέλους από την προώθηση των ΑΠΕ.

8. Μείωση των εκπομπών. Στο σχεδιασμό του 20-20-20 φαίνεται πως η Ελλάδα προχωρά στο σωστό δρόμο αναφορικά με την μείωση των εκπομπών, πράγμα αναμφισβήτητο θετικό. Στη συνέχεια όμως και βάσει των επιλογών για ένταξη πολλών μονάδων φυσικού αερίου και λιγνίτη, φαίνεται πως η Ελλάδα θα αυξήσει και πάλι τις εκπομπές πράγμα που εκ των πραγμάτων φαντάζει αδιανόητο, ιδίως αν λάβουμε υπόψη πως την περίοδο μετά το 2020 αναμένεται να ενταθούν οι προσπάθειες σε παγκόσμιο επίπεδο για την εντονότερη και ταχύτερη μείωση των εκπομπών. Θα πρέπει στα σενάρια που έχουν δοθεί στη δημοσιότητα να διασφαλιστεί η πορεία της Ελλάδας προς μεγαλύτερες και όχι μικρότερες μειώσεις μετά το 2020.

9. Αμφισβητούμενες επενδύσεις. Φαίνεται πως στο σχεδιασμό για το 20-20-20 συμπεριλαμβάνονται και θεωρούνται ως κομμάτια του ενεργειακού σχεδιασμού τουλάχιστον δυο αμφισβητούμενες επενδύσεις. Πρόκειται για την μονάδα LPG 1100 MW στον Αστακό Αιτωλοακαρνανίας και το μεγάλο υδροηλεκτρικό ισχύος 160 MW στην Μεσοχώρα Τρικάλων. Στην περίπτωση του Αστακού εκκρεμεί η ανάλυση επικινδυνότητας που θα παίξει καθοριστικό ρόλο στην έγκριση ή απόρριψη της επένδυσης, ενώ ειδικά για τη Μεσοχώρα, θεωρούμε πως κακώς περιλαμβάνεται στον σχεδιασμό από τη στιγμή που εκκρεμεί η απόφαση του ΣτΕ, σε συνέχεια των απαντήσεων του ΔΕΚ για την τύχη μεταξύ άλλων και του εν λόγω έργου. Λαμβάνοντας υπόψη την εκφρασμένη άποψη του ΥΠΕΚΑ πως θα σεβαστεί την απόφαση του ΣτΕ, η αναφορά στο έργο της Μεσοχώρας προκαταλαμβάνει την όποια απόφαση του και φαντάζει ως σχήμα πρωθύστερο.

Εν κατακλείδι, ο σχεδιασμός για το 20-20-20 κρίνεται θετικά, αρκεί να υπάρξουν όπως αναλύθηκε προηγουμένως κάποιες αλλαγές και επεξηγήσεις επί των περιεχομένων του. Τονίζουμε και πάλι, όμως, πως το μέγιστο στοίχημα για την κυβέρνηση είναι η ορθή εφαρμογή των όσων προβλέπονται στον σχεδιασμό. Προς αυτόν το σκοπό, θα πρέπει να λάβουν χώρα δομικές αλλαγές στο μοντέλο διοίκησης και ανάπτυξης, σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτές οι αλλαγές θα κρίνουν την τελική έκβαση του σχεδιασμού, που ελπίζουμε ότι δεν θα αποτελέσει για μια ακόμη φορά ένα θεωρητικό κείμενο ευχολογίων.

Περισσότερες πληροφορίες ή διευκρινίσεις:

Αχιλλέας Πληθάρας, Υπεύθυνος εκστρατειών, WWF Ελλάς, τηλ. 210-22341893, www.wwf.gr, a.plitharas@wwf.gr

Σημειώσεις

Στο πλαίσιο της ενασχόλησης της περιβαλλοντικής οργάνωσης WWF Ελλάς με θέματα ενεργειακής και κλιματικής πολιτικής, δημοσιεύθηκε σειρά επιστημονικών εκθέσεων, με κυριότερες τις εξής:

- «Λύσεις για την κλιματική αλλαγή: όραμα βιωσιμότητας για την Ελλάδα του 2050» στην οποία προτείνεται το μονοπάτι που θα επιτρέψει στη χώρα να τηρήσει τις μελλοντικές δεσμεύσεις της, να μπει ενεργά στον αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής και να μειώσει εγκαίρως τις εκπομπές της, μεγιστοποιώντας με αυτό τον τρόπο τα οφέλη και περιορίζοντας το όποιο βραχυπρόθεσμο οικονομικό κόστος. Ιστοθέση: http://climate.wwf.gr/images/pdf/epistimoniki_ekthesi_wwf_low.pdf
- «Σχολιασμός του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας». Ιστοθέση: <http://politics.wwf.gr/images/stories/political/horotaxia/commentseidikoplaisiores.pdf>
- «Πρόταση για την ορθή χωροθέτηση αιολικών πάρκων στη Θράκη». Οκτώβριος 2008. Κείμενο προτάσεων του WWF Ελλάς για την κατά το δυνατό ορθότερη χωροθέτηση αιολικών πάρκων στις περιοχές της Θράκης όπου ενδιαιοούν σπάνια και απειλούμενα είδη πουλιών. Ιστοθέση: http://politics.wwf.gr/images/stories/political/positions/2008_Oct_WWF_BirdsWindFarms_OrthiXorothetisi.pdf
- «Πρόταση εθνικού σχεδίου δράσης για την εξοικονόμηση ενέργειας». Εισήγηση προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Νοέμβριος 2009. Σε συνεργασία με το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας. Ιστοθέση: <http://www.wwf.gr/images/pdfs/WWF-TEE-proposal-national-energy-efficiency-plan-Nov2009.pdf>